

ODPORÚČANIA PRI VÝSKYTE VŠÍ (PEDIKULÓZY) V KOLEKTÍVNYCH ZARIADENIACH PRE DETI A MLÁDEŽ

V zmysle platnej legislatívy (zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov „ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.““ a vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež, ďalej len vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z.“) je každý prevádzkovateľ zariadenia pre deti a mládež povinný vypracovať prevádzkový poriadok a predložiť ho na schválenie regionálnemu úradu verejného zdravotníctva, ako aj návrh na jeho zmenu (§24 ods.5 písm. f) zákona č. 355/2007 Z.z.).

Vypracovaný prevádzkový poriadok musí podľa §10 ods.1, písm. c) vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z. obsahovať aj postup, ak sa u žiaka alebo dieťaťa predškolského veku počas pobytu v zariadení pre deti a mládež prejavia príznaky akútneho ochorenia alebo prenosného parazitárneho ochorenia.

Pri spracovávaní návrhu týchto opatrení môže prevádzkovateľ zariadenia postupovať podľa nižšie uvedeného návrhu odporúčaní alebo má možnosť požiadať príslušný RÚVZ o odbornú pomoc.

NÁVRH ODPORÚČANÍ POSTUPU PRI PODOZRENÍ NA VÝSKYT PRENOSNÉHO PARAZITÁRNEHO OCHORENIA

Pedikulóza (zavšivavenie) je prenosné parazitárne ochorenie, s výskytom po celom svete postihujúce ľudí všetkých vekových skupín hlavne však detí. Toto ochorenie spôsobuje parazit „voš detská, hlavová“, ktorá spôsobuje svojmu hostiteľovi nepríjemné svrbenie, ktoré ho núti ku škrabaniu.

Škrabaním vzniknuté ranky sa môžu sekundárne infikovať a môžu vzniknúť hnisavé ochorenie kože (impetigo), pri ktorom môže dôjsť i k zdureniu regionálnych uzlín, najmä za ušnými lalôčkami a na krku.

Voš detská sa šíri hlavne:

- **pri priamom kontakte**, najmä v kolektívoch ako je rodina, školské zariadenia, pri spaní viacerých detí v jednej posteli, pri hre a pod..
- **prostredníctvom rôznych predmetov**, napr. hrebeňov, pokrývok hláv, uterákov, šálov, odevov, ak sa napr. voš dostane na golier odevu, je možný prenos na iné ošatenie v šatniach.

PREVENTÍVNE POVINNOSTI ŠKOLY, ŠKOLSKÉHO ZARIADENIA:

- zabezpečiť informovanosť všetkých rodičov detí, žiakov navštevujúcich školu, školské zariadenie o prevencii výskytu vší v zariadení a ich povinnostiach
- v prevádzkovom poriadku školy, školského zariadenia zadefinovať postup, ak sa u žiaka alebo dieťaťa počas pobytu v škole prejavia príznaky akútneho ochorenia alebo prenosného parazitárneho ochorenia.

PREVENTÍVNE POVINNOSTI ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCU DIEŤAŤA

Základnými preventívnymi opatreniami sú starostlivosť o osobnú hygienu, pravidelné prehliadky vlasov, hlavne u detí, pri výskyte vší okamžité ošetrenie hlavy a zdravotná výchova o biológii parazita, o možnostiach prevencie a boja proti pedikulóze, najmä o nutnosti včasného zahájenia dezinfekcie.

- zodpovedať za dodržiavanie hygienických zásad v rodine, dodržiavanie osobnej hygieny vrátane:

- ✓ častá výmena osobnej a posteľnej bielizne,
- ✓ pranie bielizne pri vysokých teplotách
- ✓ pranie a dezinfekcia čiapok, šatiek, šálov, hrebeňov,
- ✓ pravidelné prehliadky vlasov detí,
- ✓ poslať dieťa do kolektívneho zariadenia bez vší a hníd,
- ✓ BEZODKLADNE informovať triedneho učiteľa, vedenie školy, školského zariadenia o výskyte vší u svojho dieťaťa za účelom zabezpečenia opatrení aj v kolektívnom zariadení

NÁVRH POSTUPU PRI PODOZRENÍ NA VÝSKYT PRENOSNÉHO PARAZITÁRNEHO OCHORENIA

- Pri akomkoľvek podozrení učiteľky na možný výskyt vší (dieťa/žiak sa škriabe, je nekludné, nesústredené, pohl'adom, prezeraním vlasovej časti hlavy) oznámiť túto skutočnosť vedeniu školy a rodičovi (zákonnému zástupcovi) dieťaťa/žiaka.
- Učiteľka dohliadne, aby vrchný odev (hlavne čiapky, šály), osobná (v materskej škole posteľná bielizeň, hrebene) a ďalšie predmety, s ktorými prišla hlava dieťaťa/žiaka podozrivého zo zavšivavenia do styku, neboli spoločne uložené (v šatni, na vešiakoch a pod.) s odevmi a predmetmi ostatných detí/žiacov, príp. aby ich iné deti/žiaci nepoužívali.
- Učiteľ rodičovi (zákonnému zástupcovi) odporučí navštíviť príslušného všeobecného lekára pre deti a mládež za účelom potvrdenia diagnózy zavšivavenia a podľa jeho pokynov zabezpečiť odvšivavenie dieťaťa/žiaka. Zároveň ho požiada (v materskej škole posteľnú a osobnú bielizeň dieťaťa vyvariť príp.

vyprať pri vysokých teplotách, dôkladne vysušiť a vyžehliť). Pokiaľ pranie posteľnej bielizne a iného prádla zabezpečuje materská škola, je nutné ho vyvariť, vyprať pri vysokej teplote, vysušiť a vyžehliť.

- Dezinfekciu je nutné podrobiť aj predmety, ktoré prišli do styku s vlasovou časťou hlavy, a to vyvarením (hrebene), resp. postriekaním insekticídnym prípravkom na lezúci hmyz (matrace a žinenky) nechať ich dôkladne vyvetrať, vystaviť účinkom slnečného žiarenia a minimálne 3 – 4 dni nepoužívať.
- Vedenie školy zabezpečí do 48 hodín informovanie všetkých rodičov (napr. zvaním mimoriadneho rodičovského združenia), že v škole sa vyskytli vši. Zároveň budú rodičia informovaní o ďalšom postupe s cieľom zabrániť ďalšiemu šíreniu sa tohto ochorenia a v súlade s regionálnym úradom verejného zdravotníctva odsúhlaseným prevádzkovým poriadkom školy, budú v detských kolektívach vykonávať preventívne opatrenia .
  - Opätovný nástup dieťaťa/žiaka do školy je možný iba po predložení potvrdenia od lekára, že dieťa/žiak je spôsobilý pre opätovný návrat do kolektívu. (Zavšivenie je ochorenie zaradené do Medzinárodnej klasifikácie chorôb pod kódom B 85. Na základe tejto skutočnosti je lekár povinný zabezpečiť príslušnú liečebno - preventívnu starostlivosť, a to buď samostatne alebo v spolupráci s príslušným špecialistom).
  - Pri riešení problému výskytu vši u detí/žiakov odporúčame postupovať citlivo s individuálnym prístupom.

Rodič má povinnosť starostlivosti o dieťa, vrátane umožnenia poskytnúť mu zdravotnú starostlivosť. Ak rodič odmietne liečenie dieťaťa, možno túto skutočnosť považovať za nedodržanie povinnosti starostlivosti o toto dieťa a navyše dochádza aj k porušeniu základných práv dieťaťa. Riešenie tejto situácie je v kompetencii zodpovedných inštitúcií v sociálnej oblasti.

AKO POSTUPOVAŤ PRI PEDIKULÓZE

Predovšetkým nepodliehajte panike, nemusí to byť dôkaz nízkeho hygienického štandardu vašej rodiny alebo nedostatočnej starostlivosti o deti. Platí nepísané pravidlo, že v boji proti všiam je potrebné vyzbrojiť sa značnou trpezlivosťou. **Je potrebné zamerať sa na všetky vývojové štádiá vši, to znamená na celý biologický cyklus vši. V kolektívoch je potrebné vykonať odвшivenie u všetkých osôb naraz, aby sa zabránilo ich ďalšiemu šíreniu. Ak sa táto kúra neaplikuje u všetkých a v rovnakom čase, môže dochádzať k ďalšiemu prenosu.** Lezúce vši a ich hnidy je možné zneškodniť za pomoci **dezinsekcčných prostriedkov**, ktoré sú dostupné v lekárňach. Prípravky určené na ničenie vši sa delia na dve skupiny. Jedna skupina obsahuje chemické insekticídy, tie pôsobia napríklad na nervový systém parazitov. Druhá skupina prípravkov funguje na prírodnej báze a vši sa pôsobením olejov a vosku udusia. Pri likvidácii pedikulózy je potrebné ošetriť dezinfekčnými prípravkami hrebene, kefy (tie je možné vyvariť) a ostatné predmety, s ktorými prišla hlava zavšivenej osoby do styku. Hrebene a kefy na vlasy môžete ponoriť do horúcej vody, v ktorej je Savo, Chloramín alebo Persteril. Textilie je potrebné vyprať, vyvariť a vyžehliť, ide hlavne o pokrývky hlavy a posteľnú bielizeň. Dôkladne povysávajte koberce, podlahy a čalúnenie a nezabudnite vrečko z vysávača vyhodiť. Vyčistené miestnosti ešte vystriekajte sprejom na lezúci hmyz. Matrace, žinenky používané v škole je potrebné postrikať Biolitom na lezúci hmyz, dôkladne vyvetrať, vystaviť účinkom slnečného žiarenia a minimálne 3-4 dni nepoužívať. Ďalším podporným prostriedkom na odstránenie vši je **mechanická metóda - vyčesanie vši z vlasov hustým hrebeňom**. Túto metódu je vhodné použiť na vlhké vlasy. Voš vo vlhkých vlasoch je znehybnená a ľahšie sa vyčesáva. Vši a hnidy vyčesávajte smerom od pokožky až po končeky vlasov. Vlasy je najlepšie česať nad vaňou a nezabúdajte, že vši sa pohybujú veľmi rýchlo. Po každom jednotlivom prečesaní skontrolujte a umyte hrebeň. Učešte všetky vlasy aspoň dvakrát a zmyte každú objavenú voš. Uvedenú mechanickú metódu opakujte každé 2 alebo 3 dni na zachytenie nových vši, ktoré sa vyľiahli od predošlého česania.

Hanbou nie je dostať vši, problémom je zotrvať v stave zavšivavenia a nedbať o čistotu.

LEGISLATÍVA

Zákon NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona NR SR č. 140/2008 Z. z. ustanovuje v § 51 povinnosti fyzických osôb a v § 52 povinnosti fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb plniť opatrenia na predchádzanie ochoreniam. Podľa § 12 ods.2 písm. e) citovaného zákona medzi takéto opatrenia patrí aj dezinfekcia a regulácia živočíšnych škodcov. Regulácia živočíšnych škodcov, t.j. dezinfekcia a deratizácia sú preventívne opatrenia vykonávané na zamedzenie vzniku a šírenia prenosných ochorení. Pri vzniku a šírení prenosných ochorení sa vykonávajú opatrenia priamo v ohnisku nákazy. Takýmto škodcom je pre človeka aj voš detská, na ktorej reguláciu výskytu sa vykonáva dezinfekcia.

Vyhláška MZ SR č. 527/2007 Z. z. o podrobnostiach a požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež, § 10 náležitosti prevádzkového poriadku

Vyhláška MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.